Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru afaceri externe

2023/2106(INI)

14.9.2023

PROIECT DE AVIZ

referitor la strategia UE privind Asia Centrală
(2023/2106(INI))

Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Karsten Lucke

PR_INI

CUPRINS

Pagina

EXPUNERE DE MOTIVE.....3

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....4

EXPUNERE DE MOTIVE

Asia Centrală este o regiune importantă strategic pentru Uniunea Europeană. Acțiunile UE în regiune se orientează după strategia privind Asia Centrală, adoptată în 2019, axată pe promovarea rezilienței, a prosperității și a cooperării regionale.

De la adoptarea strategiei, regiunea a fost afectată de importanți factori externi, cum ar fi războiul ilegal de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, preluarea de către talibani a Afganistanului și ambițiile mondiale ale Chinei, precum și de instabilitatea internă, în special tulburările violente din Kazahstan din ianuarie 2022, represiunea violentă a protestelor din regiunea autonomă Gorno-Badakhșan din Tadjikistan din noiembrie 2021 și mai 2022 și din Republica Karakalpakstan, Uzbekistan în iulie 2022 și ciocnirile repetate de la frontiera kârgâză-tadjikă.

Raportul urmărește să analizeze oportunitățile și provocările pentru o cooperare mai strânsă între UE și Asia Centrală în contextul schimbărilor geopolitice globale și regionale.

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la strategia UE privind Asia Centrală
(2023/2106(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 15 mai 2019 intitulată „UE și Asia Centrală: noi oportunități pentru un parteneriat mai puternic” (JOIN(2019)0009),

– având în vedere concluziile Consiliului din 17 iunie 2019 privind noua strategie a UE privind Asia Centrală,

– având în vedere comunicarea Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 19 septembrie 2018 intitulată „Conectarea Europei cu Asia – Elemente constitutive pentru o strategie a UE” (JOIN(2018)0031),

– având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 1 decembrie 2021 intitulată „Inițiativa «Global Gateway»” (JOIN(2021)0030),

– având în vedere rezultatele celei de-a 18-a reuniuni a miniștrilor de externe UE-Asia Centrală, care a avut loc la 17 noiembrie 2022 la Samarkand și care s-a axat pe găsirea de soluții la provocările comune,

– având în vedere comunicatul de presă comun al șefilor de stat din Asia Centrală și al Președintelui Consiliului European, emis în urma primei reuniuni regionale la nivel înalt care a avut loc la Cholpon-Ata la 2 iunie 2023,

– având în vedere Acordul de parteneriat și cooperare consolidat (APCC) între Uniunea Europeană și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Kazahstan, pe de altă parte[1],

– având în vedere Acordul de parteneriat și cooperare între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Kârgâztan, pe de altă parte[2],

– având în vedere propunerea Comisiei din 13 iunie 2022 de decizie a Consiliului privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului de parteneriat și cooperare consolidat dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Republica Kârgâzstan, pe de altă parte (COM(2022)0277),

– având în vedere Acordul de parteneriat și cooperare de stabilire a unui parteneriat între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica

[1] JO L 29, 4.2.2016, p. 3.
[2] JO L 196, 28.7.1999, p. 48.

Tadjikistan, pe de altă parte[3],

– având în vedere Acordul de parteneriat și cooperare de stabilire a unui parteneriat între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Uzbekistan, pe de altă parte[4],

– având în vedere rezultatele Conferinței UE-Asia Centrală privind conectivitatea, care a avut loc la 18 noiembrie 2022, ale celui de-al doilea Forum economic UE-Asia Centrală, care a avut loc în perioada 18-19 mai 2023, ale celui de-al patrulea Forum al societății civile UE-Asia Centrală, care a avut loc la 10 martie 2023, și ale celei de-a șaptea Conferințe la nivel înalt UE-Asia Centrală privind mediul și resursele de apă, care a avut loc în perioada 23-24 februarie 2023,

– având în vedere studiul finanțat de UE intitulat „Conexiuni de transport sustenabile între Europa și Asia Centrală”, realizat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și publicat la 30 iunie 2023,

– având în vedere Memorandumul de înțelegere dintre UE și Kazahstan privind un parteneriat strategic în domeniul materiilor prime, al bateriilor și al hidrogenului din surse regenerabile, semnat la 7 noiembrie 2022,

– având în vedere rezultatele dialogurilor privind drepturile omului cu statele din Asia Centrală,

– având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Kazahstan, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan,

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A9-0000/2023),

A. întrucât de la adoptarea strategiei UE privind Asia Centrală din 2019, regiunea a fost afectată de importanți factori externi, cum ar fi războiul ilegal de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, preluarea de către talibani a Afganistanului și ambițiile mondiale ale Chinei, precum și de instabilitatea internă, în special tulburările violente din Kazahstan din ianuarie 2022, represiunea violentă a protestelor din regiunea autonomă Gorno-Badakhșan din Tadjikistan din noiembrie 2021 și mai 2022 și din Republica Karakalpakstan, Uzbekistan în iulie 2022 și ciocnirile repetate de la frontiera kârgâză-tadjikă;

B. întrucât Asia Centrală este o regiune de interes strategic pentru UE ca securitate, conectivitate, diversificare energetică, soluționarea conflictelor și apărarea ordinii internaționale multilaterale în temeiul dreptului;

C. întrucât acordurile de parteneriat și cooperare consolidate (APCC) sunt acorduri de nouă generație care reprezintă fundamentul acțiunilor UE vizând Asia Centrală;

D. întrucât prima reuniune la vârf UE-Asia Centrală a avut loc la Astana la 27 octombrie

[3] JO L 350, 29.12.2009, p. 3.
[4] JO L 229, 31.8.1999, p. 3.

2022, urmată de o a doua reuniune similară la Cholpon-Ata, la 2 iunie 2023; întrucât un alt summit este planificat în 2024; întrucât aceste reuniuni cimentează relațiile UE-Asia Centrală și completează activitatea dialogurilor și platformelor regionale actuale,

Acțiunile UE vizând Asia Centrală

1. subliniază că UE și Asia Centrală se confruntă cu schimbări geopolitice profunde la nivel mondial și regional, cu un impuls semnificativ pentru o cooperare mai strânsă reciproc avantajoasă; încurajează UE să își intensifice acțiunile vizând Asia Centrală, având în vedere importanța geostrategică a regiunii; salută intensificarea contactelor la nivel înalt dintre UE și Asia Centrală, în special reuniunile la nivel de șefi de stat din Asia Centrală cu Președintele Consiliului European, precum și activitatea Reprezentantului Special al UE pentru Asia Centrală; salută intenția de a adopta o foaie de parcurs comună UE-Asia Centrală pentru a promova dialogul și cooperarea în domenii specifice; încurajează UE să promoveze în continuare reforme politice și economice care consolidează statul de drept, democrația, buna guvernanță și respectarea drepturilor omului;

2. ia act de faptul că războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei i-a slăbit Rusiei poziția în regiune și a încurajat Asia Centrală să continue cooperarea cu alți actori și că acești actori și-au intensificat cooperarea cu Asia Centrală; subliniază că UE ar trebui să profite de această ocazie pentru a promova cooperarea reciproc avantajoasă;

3. recunoaște că războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și implicațiile sale prezintă atât provocări, cât și oportunități pentru Asia Centrală, care au întreținut în mod tradițional relații strânse cu Rusia; își exprimă profunda îngrijorare cu privire la eludarea de către statele din Asia Centrală a sancțiunilor UE împotriva Rusiei, care sunt menite să oprească războiul din Ucraina; invită autoritățile statelor din Asia Centrală, în special Kazahstan, Kârgâzstan și Uzbekistan, să coopereze îndeaproape cu UE, în special cu trimisul său pentru sancțiuni;

4. reiterează rolul-cheie al APCC, cadrul de cooperare cu statele din Asia Centrală; ia act cu îngrijorare de faptul că APCC cu Kârgâzstan, ale cărui negocieri s-au încheiat în 2019, nu au fost semnate; invită Consiliul și Comisia să soluționeze chestiunile nesoluționate și să semneze fără întârziere APCC cu Kârgâzstan și Uzbekistan, pentru ca Parlamentul să își exercite prerogativele în ratificarea acestor acorduri; subliniază că nesemnarea unor astfel de acorduri după încheierea negocierilor pune sub semnul întrebării credibilitatea UE ca actor global;

Cooperarea regională

5. subliniază potențialul ridicat al cooperării reciproc avantajoase în ceea ce privește dezvoltarea durabilă, conectivitatea, energia, materiile prime critice și securitatea, Asia Centrală fiind o regiune-cheie pentru conectivitatea dintre Est și Vest; subliniază că, pentru ca inițiativa Global Gateway să aibă succes, UE trebuie să își dubleze planurile ambițioase cu fapte și să mobilizeze fonduri; subliniază importanța dezvoltării coridorului transcaspic ca o conexiune alternativă între Asia și Europa și a eforturilor de atragere a investițiilor și de eliminare a blocajelor identificate în studiul realizat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;

6. ia act de relațiile strânse de lungă durată ale statelor din Asia Centrală cu Afganistanul și de relațiile pragmatice în continuă evoluție ale acestora cu talibanii, al căror regim totuși nu îl recunosc, de la preluarea puterii în 2021; subliniază că statele din Asia Centrală au un rol esențial în asigurarea stabilității în Afganistan prin furnizarea de ajutor umanitar, energie electrică, oportunități comerciale și proiecte comune de conectivitate; încurajează trimisul special al UE pentru Afganistan să continue să coopereze îndeaproape cu omologii din statele din Asia Centrală în cadrul dialogului UE-Asia Centrală privind Afganistanul; recunoaște că Asia Centrală este o regiune esențială pentru limitarea extremismului religios, a terorismului și a rețelelor de trafic de droguri și se confruntă cu o presiune migratorie sporită din cauza crizei umanitare actuale din Afganistan;

7. reliefează rolul UE ca important donator de ajutor pentru regiune; subliniază că este important să se vorbească cu o singură voce (Echipa Europa), deoarece acest lucru permite crearea de sinergii și maximizarea impactului acțiunilor întreprinse și reliefează aici beneficiile cooperării multilaterale; subliniază necesitatea de a asigura vizibilitatea asistenței și a investițiilor UE;

8. constată că schimbările climatice, creșterea populației și nevoile economice exercită o presiune crescândă asupra resurselor de apă din Asia Centrală; subliniază necesitatea unei cooperări regionale mai strânse în această privință între țările din amonte și cele din aval, pentru a preveni conflictele legate de distribuția și utilizarea resurselor de apă; felicită platformele regionale, cum ar fi Fondul internațional pentru salvarea Mării Aral, pentru eforturile prin care se încurajează dialogul și cooperarea între statele din Asia Centrală; reamintește că dialogul UE-Asia Centrală privind mediul a fost instituit pentru a sprijini stabilizarea Mării Aral și a promova o mai bună gestionare a resurselor de apă;

Democrație și drepturile omului

9. îndeamnă statele din Asia Centrală să își respecte obligațiile în materie de democrație și drepturile omului, remarcând că acest lucru este, totodată, în conformitate cu acordurile de parteneriat și cooperare și cu Sistemul generalizat de preferințe tarifare+; subliniază importanța menținerii unor dialoguri periodice privind drepturile omului cu statele din Asia Centrală, deoarece acestea reprezintă un instrument de promovare a respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale și un forum pentru a dezbate probleme spinoase; invită delegațiile UE și reprezentanțele statelor membre din Asia Centrală să joace în continuare un rol activ în monitorizarea situației de pe teren, colaborând cu apărătorii drepturilor omului și reacționând la încălcările drepturilor omului și la persecuțiile motivate politic, inclusiv prin participarea la procese și vizitarea prizonierilor politici;

10. subliniază deficiențele democratice fundamentale și persistente din Asia Centrală și subliniază rolul important pe care societatea civilă îl poate avea în sprijinirea reformelor și a bunei guvernanțe în regiune; regretă abordarea restrictivă adoptată în inițiativele legislative privind organizațiile neguvernamentale și mass-media, spre o reducere a spațiului pentru activitățile societății civile; constată că statele din Asia Centrală au populații tinere și dinamice, cărora ar trebui să li se ofere oportunități de a se implica mai mult în modelarea viitorului țărilor lor; salută activitățile Forumului societății civile UE-Asia Centrală și invită UE să își intensifice sprijinul acordat societății civile;

11. constată că regiunea Asiei Centrale trebuie sprijinită împotriva dezinformării prin promovarea unei prese independente și a conținutului în limbile locale, prin creșterea nivelului de alfabetizare mediatică și prin organizarea de cursuri specifice pentru jurnaliștii locali; se declară preocupat de numărul tot mai mare de arestări ale jurnaliștilor și bloggerilor și de amenințările proferate la adresa unor canale mass-media independente; insistă asupra faptului că trebuie asigurată respectarea drepturilor jurnaliștilor, ale bloggerilor independenți și ale apărătorilor drepturilor omului, că acestora trebuie să li se garanteze protecția împotriva hărțuirii, presiunii și amenințărilor și că orice atacuri împotriva lor trebuie investigate;

12. se declară preocupat de faptul că violența de gen, discriminarea și hărțuirea minorităților și a persoanelor LGTBIQ sunt încă larg răspândite în Asia Centrală și îndeamnă guvernele din Asia Centrală să prevină aceste încălcări ale drepturilor omului prin legi și măsuri adecvate;

13. subliniază că UE ar trebui să își valorifice imaginea pozitivă de care se bucură în Asia Centrală, angajându-se într-o mai mare măsură în diplomația culturală și publică; pledează pentru promovarea de contacte interpersonale și a mobilității, oferind oportunități în educație și știință prin programele Erasmus+ și Orizont 2020 și prin intensificarea turismului;

°

° °

14. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, precum și președinților, guvernelor și parlamentelor Republicilor Kazakstan, Kârgâztan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan.